

LAURENȚIU CATON (1899-1977)

S-a născut în ultima lună a secolului 19, la 13 decembrie 1899, în gara Ungureni după mărturia proprie, din județul Botoșani. Tatăl a fost funcționar CFR, mai întâi telegrafist și apoi șef de gară, iar mama a fost casnică.

Copilăria și-a petrecut-o în diverse stații de cale ferată, în care funcționa tatăl. Vârsta școlară l-a surprins în gara Bârnova, care nu avea școală primară, așa încât în prima clasă de școală, învățătorii i-au fost părinții proprii. Clasa a II-a a fost urmată la școala primară din comuna Doftana, județul Bacău, a promovat examenul de diferență de tip urban la o școală primară din Târgu Ocna, iar clasele III și IV le-a urmat și absolvit la Galați, unde tatăl fusese mutat cu serviciul în 1908. Examenele de absolvire a cursului primar le-a susținut la o școală primară din Iași în anul 1910. În același an a dat examen de admitere și a reușit ca bursier la renumitul Liceu Internat din Iași, cunoscut ca unul dintre cele mai bune licee din țară. Încă de atunci a început formarea unei solide culturi generale la



tânărul Laurențiu Caton, caracterizat mai târziu prin eleganță și concizie în expunerile sale de înaltă calificare profesională. După absolvirea liceului a devenit student al Universității din Iași, secțiunea de Chimie de la Facultatea de Științe, pe care a urmat-o în condițiile grele ale primului război mondial, chiar în anii în care la Iași se retrăsese guvernul român.

A absolvit universitatea sus-menționată la 1 iunie 1921 și imediat apoi, la 1 august 1921, a fost numit preparator la Laboratorul de Chimie Anorganică și Analitică de la Universitatea Românească din Cluj, recent înființată. În martie 1922 aici își susține examenul de licență cu lucrarea "Carburi metalice", la care obține calificativul "foarte bine".

În următorii trei ani, sub conducerea renumitului savant român Gheorghe Spacu, își pregătește teza de doctorat "Contribuțiuni la studiul sărurilor duble: amine duble corespunzătoare clorurilor duble", pe care o susține public în ziua de 25 iunie 1925 și obține diploma de doctor în științe cu calificativul "magna cum laude". Până la susținerea tezei de doctorat a devenit asistent al Universității din Cluj și în această calitate a pregătit cursul de Chimie Analitică predat studenților farmaciști, a condus lucrările practice de chimie analitică calitativă cu studenții în chimie și fizică de la Facultatea de Științe și cu studenții în farmacie de la Facultatea de Medicină. De asemenea, a executat personal diferite analize de produse alimentare și industriale, precum și analize vamale cerute de autoritățile de stat din Cluj și Târgu Mureș și a colaborat la analizarea probelor de gaz natural de la sondele care se forau atunci pentru prima dată în Podișul Transilvaniei.

În anul 1925 a venit vremea satisfacerii stagiului militar, pe care îl amânase pentru pregătirea și susținerea tezei de doctorat. La 1 septembrie demisionează din postul de asistent al Universității din Cluj și este încorporat în Școala de Ofițeri de rezervă a Marinei din Galați, care funcționa la Arsenalul Marinei Militare, pe amplasamentul pe care mai târziu s-a dezvoltat actualul Șantier Naval Damen. Aici primește sarcina formării și înzestrării unui laborator de analize chimice, care a avut un succes atât de mare, încât Inspectoratul Marinei i-a propus tânărului ofițer de rezervă Laurențiu Caton să rămână la conducerea Laboratorului de Chimie și după satisfacerea stagiului militar.

Așa a fost creat la Arsenalul Marinei Militare din Galați un laborator modern, pentru analize ale materialelor extrem de variate folosite de marină: metale și aliaje, combustibili lichizi și solizi, lubrifianți, uleiuri vegetale și grăsimi animale, vopsele marine anticorozive și antivegetative, parâme metalice și vegetale, țesături navale, diverse alte produse folosite în marină. Tot în acest laborator trebuiau analizate produsele turnătoriei Arsenalului, precum și pulberile de război. Pentru acest laborator cu activitate bogată, Laurențiu Caton a trebuit să califice și laboranții necesari, selectați dintre tinerii militari în termen. După cinci ani de conducere fructuoasă a Laboratorului de Chimie de la Arsenalul Marinei Militare, a fost nevoit să lase acest obiectiv pe alte mâini, pentru că tânărului Laurențiu Caton i-a revenit o altă sarcină de pionierat și anume secțiunea de chimie a Laboratorului de Igienă al Județului Galați. Cât a lucrat aici, Laurențiu Caton a executat și semnat peste 120.000 analize din cele mai variate domenii: alimentar, vamal, industrial, biochimic și toxicologic. În paralel cu activitatea de execuție, a fost în permanență preocupat de activitatea creatoare de imaginare și experimentare a noi metode de analize chimice. În 1943 este coautor al lucrării "Metode specifice de analize chimice" editată de Ministerul Sănătății.

La înființarea în 1951 a Institutului Mecano-Naval, Laurențiu Caton a fost considerat cel mai potrivit pentru a întemeia Catedra de Chimie a institutului. Angajat conferențiar suplitor în 1951, a devenit conferențiar și șef de catedră în 1952 și apoi profesor în 1953, iar în 1954 i se conferă atestatul de doctor. Încă de la angajarea la Institutul Mecano-Naval a trebuit să depună eforturi uriașe pentru a crea baza materială necesară desfășurării activității laboratoarelor de chimie și pentru a forma colectivul corespunzător de cadre didactice și personal ajutător. I s-au pus la dispoziție 125 m² în aripa sudică a actualului pavilion A, în care a amenajat Laboratorul de Chimie, care a deservit la început specializările Construcții navale și Exploatarea navelor, apoi Piscicultura venită de la Constanța în 1954 și apoi Industria alimentară, venită de la București în 1955. Ca student în primul an de facultate 1953/1954 am beneficiat de cursul de Chimie predat de profesorul Laurențiu Caton de-a lungul celor două semestre ale anului universitar. Preda simplu și concis, atrăgător și chiar captivant, apelând mereu la aplicativitatea cunoștințelor expuse. Cel mai mult m-au impresionat eforturile și realizările de dezvoltare a bazei materiale a laboratorului. Sunt bine cunoscute becul Teclu și becul Bunsen din toate laboratoarele de chimie, dar să ne gândim că atunci în 1953 nu era încă dezvoltată rețeaua de alimentare cu butelii de aragaz și că nu exista nici un fel de rețea de gaze naturale combustibile. La inițiativa și străduințele profesorului Caton, special pentru Laboratorul de Chimie, a fost importat din Germania un gazogen, care producea gaz combustibil din gazolină, agitată cu ajutorul unei linguri uriașe care se mișca deasupra bazinului de produs petrolier ușor volatil. Vaporii formați erau captați sub un clopot, pentru a realiza suprapresiunea necesară transportării lor de la gazogen, amplasat din motive de siguranță în afara clădirii, la depărtare față de laboratorul populat cu oameni. Diferență mare față de facilitatea rețelei actuale de gaze naturale, nu?

În anul 1955 a venit la Galați și Institutul de Industree Alimentare de la București și profesorul Laurențiu Caton a avut posibilitatea să-și manifeste și mai plenar aptitudinile sale de bun organizator al procesului didactic și de cercetare științifică. A format un puternic colectiv de specialiști în chimie, iar în 1967 a primit dreptul de a îndruma doctoranzi în Chimie, cu aplicații în industria alimentară. Până în 1977, când a plecat în neființă la vârsta de 77 ani, nu s-a putut finaliza decât o singură teză de doctorat, în 1970: Elena Nicoară - Studiul unor carotinoide naturale și semisintetice.

Profesorul Laurențiu Caton este autorul a trei cursuri tipărite în Editura Didactică și Pedagogică, București: 1. Chimie anorganică, vol.1, Partea generală (1962), 2. Chimie anorganică vol.2 Chimie descriptivă (1963), 3. Chimie generală (1966). Închei această relatare cu un paragraf scris de colaboratorii săi în lucrarea [1]: "Prezentarea vieții și operei profesorului universitar dr. doc. Laurențiu Caton dorim să fie un binemeritat omagiu, act de recunoștință și cinstire a memoriei unui eminent om de știință și pedagog, cu alese însușiri morale, care și-a închinat viața muncii neobosite în slujba poporului și a patriei sale. Întreaga sa activitate, desfășurată pe parcursul unei jumătăți de veac, pe tărâm didactic, educativ, științific, organizatoric, social

obștesc, apare ca încununarea unei munci conștiincioase și devotate, ce a exercitat o influență de necontestat, pozitivă și statornică, asupra dezvoltării învățământului și științei românești".

Profesor Ion Ioniță

10 iunie 2014

Surse bibliografice:

1. Prof. dr. doc. Laurențiu Caton, Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați, 2004;
2. <http://www.prom1958.ugal.ro>.

